
Kui tervet rehkendust ei jõua teha, siis hästi tehtud pool alati ei aita

05. detsember 2022

„Kirikutorni põhimõtte“ kohaselt on riskivabam äri teha nende klientidega, kes sulle tornist kätte paistavad. See viitab riskide juhtimisel distantsele, eelkõige sotsiaalsele kontrollile kogukonnas. Kuskilt sealt võiks ka tulevikus piir minna, et milline hoiu-laenuühistu avalikes huvides tuua tegevusloanõude alla, milline mitte. Sarnast eesmärki on võimalik kaude saavutada ka mahu piirangute kaudu.

Pankade poolt pakutavad hoiuseintressid kahvatuvad võrreldes mõne hoiu-laenuühistute brošüüridel

esitatuga, kuid sellest rehkendusest on välja jäetud ka ressurss, mis pankadel kulub kapitali juhtimiseks. Selliseid numbreid nendes võrdlustabelites ei esitata.

Kõrged hoiuse intressid ilma kapitalijuhtimiseta on kui rattasõit ilma kiivrita. Kuni kukkumiseni võib kiivri pealt kokku hoida, väliskeskkonda eirata. Kuid nagu ei saa olematuks teha füüsikaseadusi, ei peaks ka alahindama demokraatlikke protsesse, mis on aastatega kujundanud põhimõtted, milleta finantssektoris hakkama ei saa. Seda põhjusega.

Nii jämedalt kui see ka kõlab, siis panga ülesanne on inimestelt kaasatud raha juhtida selliselt, et ta taskud oleksid piisavalt sügavad, et hoiuseid igal hetkel tagasi maksta. Headel aegadel on seda lihtsam teha, aga üle tuleb elada ka rasked tagasilöögid, mis tulevad majanduskeskkonna halvenemisest. See omakorda seab olulised piirangud finantsasutuse tehtavatele kulutustele, intressipoliitikale, investeringutele ja ennekõike eeldab ekspertiisi olemasolu, kes kõike seda väliste riskide vaatest ja varasemaid kriise arvestades oskavad modelleerida. Need on vaid mõned momendid, mida oodatakse ühelt finantsasutuselt, kes julgeb inimese raha enda juurde hoiule võtta.

Kogukondlikkuse ja traditsioonilise finantsteenuse piirjooned kipuvad vahel hägustuma. Mõnede hoiu-laenuühistute kiire moondumine ühistegevusest pigem piirideta avalikeks finantsettevõteteks, mida varjutavad viimased läbikukkumised, on tõstnud päevakorda taas küsimuse, kas selle sektori suurematele tegijatele ei peaks kehtima samasugused reeglid nagu pankadele. Finantsinspektsiooni hinnangul peaks see nii olema, sest suuremate hoiu-laenuühistuse tegevus on üsna sarnane pankade tegevusele.

Lisaks nõuetele, kuidas rahakotti juhtida, on usaldusvääruse saavutamiseks teisigi eeltingimusi, nagu juhtide ja omanike sobivus finantssektoris, huvide konfliktide vältimine, IT süsteemide turvalisus, manipuleerimise keeld, ettevõtte tegevuse läbipaistvus, kliendi varade lahus hoidmise nõue ja selliste varahoidlate „seinte paksus,“ et pahad rahakotile ligi ei pääseks jne.

On olemas põhimõtted, mis elavad üle ka kõige innovaativsemad ärimudelid. Täpselt nagu vanale heale jalgrattakiivri pole seni leitud paremat lahendit, pole ka finantssektoris võimalik saavutada kindlust hoiustajatele korraliku kapitalijuhtimiseta.

Andre Nõmm, Finantsinspektsiooni juhatuse liige